

Политика на Европейския съюз за малки и средни предприятия

КАПИТАЛ®
приложение на
август 2004 г.

Със съдействието на
Делегацията на Европейската комисия в България

Приложението „Политика на Европейския съюз за малки и средни предприятия“ се издава от в. „Капитал“ със съдействието на Делегацията на Европейската комисия в България. Изданието представя основните принципи, сфери на действие и инструменти на политиката на евроръюза към малките и средните фирми.

Предоставена е информацията за актуални европейски проекти, предназначени за български предприятия. Специално място е отделено на подкрепата на Европейския съюз на иновациите в малките и средните фирми. Приложението съдържа координати на институции и програми, които предоставят консултации, възможности за двустранни контакти, обучение. Отделен текст очертава портрета на българския предприемач. Специални страници съобщават за политиката на Европейския съюз в областта на професионалното обучение (Програма „Леонардо да Винчи II“) и за европейските стандарти за производството и качеството на продуктите. Приложението съдържа конкретни срокове, интернет адреси и телефони за контакти.

„Политика на Европейския съюз за малки и средни предприятия“ е продължение на усилията на „Капитал“ да информира българските предприемачи къде и как да потърсят възможности за подкрепа. То е продължение на специализираните приложения на „Капитал“ - „Европейски програми за финансиране на български компании“, „Международни програми в подкрепа на малките и средните предприятия“, „Кой финансира малките и средните предприятия“.

СЪДЪРЖАНИЕ

Политика на ЕС

- „Think small first“ - „Мисли първо за малкия“, или как се подкрепят предприемачи 3
- Европейската харта за малки предприятия 4
- Многогодишна програма на ЕС за малки и средни предприятия 5

Портрет на българския предприемач

- Българският предприемач - образован и мотивиран 6
- Достъпът до финансиране - проблем номер едно 6

Стандарти

- Безопасността на потребителя: цел № 1 в стандартизацията 7

Актуални проекти

- Проект „Подкрепа за повишаване на конкурентоспособността на българските предприятия“ 8
- Фонд за малки проекти България - Гърция 9
- Инициатива „Външни граници“ 9

Подкрепа на иновациите

- Шеста рамкова програма на ЕС за научни изследвания и технологично развитие 10
- Европейски портал за наука и иновации CORDIS 11
- Европейски иновационен център - България 11

Консултации

- Програма БАС на ЕБВР 12
- Програма за насърчаване на икономиката и заетостта 12
- „Сениор експертен сървис“ (SEC) - Германия 13
- Българо-баварски център за управление на качеството 13

Организации

- Италиански институт за външна търговия - ИЧЕ 14
- Европейска система за изследвания 14
- CO.EXPORT - Италия 15
- Германско-българска индустриално-търговска камара 15

Професионално обучение

- Програма „Леонардо да Винчи II“ 16

Интернет адреси за политиката на Европейския съюз за малки и средни фирми

www.europa.eu.int/pol/enter/index_en.htm

Общностно право по линия на политиката по предприемачество, прилагането ѝ и източници на информация

www.europa.eu.int/comm/enterprise/index_en.htm

Новини, публикации, възможности за финансиране на малки и средни фирми и др.

www.europa.eu.int/comm/dgs/enterprise/index_en.htm

Информация за Генерална дирекция „Предприемачество“ на Европейската комисия

www.europa.eu.int/comm/enterprise/policy_en.htm

Основни действия на политиката по предприемачеството - стратегия на Европейския съюз, социална икономика, електронен бизнес, услуги и туризъм, околна среда и туризъм, единен вътрешен пазар, области на индустриална политика и др.

www.europa.eu.int/comm/enterprise/newapproach/standardization/harmstds/index.html

Новият подход за техническа хармонизация и стандартизация - преглед на директивите от новия подход, нови хармонизирани стандарти, списък от европейски организации за стандартизиране и др.

www.europa.eu.int/business/

Уебсайт „Диалог с бизнеса“ - информация за вътрешния пазар на Европейския съюз

<http://iprojects.bcci.bg/enlargebg/index.jsp>

Сайт за законодателството на Европейския съюз по групи стоки - технически изисквания за безопасност, европейски стандарти, митнически тарифи и други изисквания към българските производители

www.newapproach.org/

Директиви от новия подход в сферата на вътрешния пазар

www.cenorm.be/

Европейски комитет по стандартизация (CEN)

www.cenelec.org

Европейски комитет по електротехническа стандартизация (CENELEC)

www.etsi.org

Европейски институт за стандарти в телекомуникациите (ETSI)

Източник: „Европа в интернет“ - справочник на Информационния център на Европейския съюз

„Think small first“ - „Мисли първо за малкия“, или как се подкрепят предприемачи

Политиката на ЕС за малки и средни предприятия бележи своето начало от 1983 г. Тогава е приета първата програма на общността за малките и средните предприятия. Втората програма е одобрена през 1987 г., а през 1994 г. е приета интегрирана програма за малките и средните предприятия и занаятите. Третата многогодишна програма на ЕС за малки и средни предприятия действа през 1997 - 2000 г., а през декември 2000 г. стартира Многогодишната програма за предприятията и предприемачеството и в частност за малките и средните предприятия за периода 2001 - 2005 г. Сред стратегическите документи, очертаващи политиката на общността в сектора, е и Европейската харта за малки предприятия, приета от Европейския съвет във Фейра (Португалия) през юни 2000 г.

Think small first, или „мисли първо за малкия“, е един от основните принципи на политиката на ЕС към малките и средните предприятия. Това правило изразява разбирането, че изискванията, отнасящи се до малките и средните предприятия, могат да бъдат изпълнени и от големите фирми, но обратното невинаги е вярно. Известно е, че малките и средните дружества са с доста по-ограничени възможности от големите компании. Това ги поставя в много по-затруднено положение и намалява тяхната конкурентоспособност. Изводът е още по-верен, когато законодателната, данъчната и административната рамка като цяло не са достатъчно благоприятни за развитието на предприемачеството.

Фокусът на политиката

на ЕС за малките и средните предприятия се изгражда постепенно през годините. Усилията на евроръюза са насочени към подобряване на бизнес средата (административна, законодателна, данъчна, финансова и социална) и към подкрепа чрез различни финансови инструменти и програми. Основният инструмент на ЕС за подобряване на бизнес средата е планът за действие на BEST (BEST - Business Environment Simplification Task Force - работна група за подобряване на бизнес средата).

Програмите и финансовите инструменти за подпомагане на малките и средните предприятия са под форма на пряка или косвена помощ. Те са насочени към подобряване достъпа на малкия и средния бизнес до финансиране и кредитиране (заеми, гаранции и рисков капитал), регионална помощ, подпомагане кооперирането между предприятията, научните изследвания и професионалното обучение.

Единно определение

за малки и средни предприятия се въвежда в ЕС с **препоръка на Европейската комисия от 3 април 1996 г. относно дефиницията на малки и средни предприятия (96/280/ЕС)**. Целта е да се постигне съгласуваност и последователност при провеждане на политиката за малки и средни предприятия на национално ниво и на ниво ЕС.

Според тази дефиниция микропредприятието е с численост на персонала 10 души. Малко е предприятието с до 50 заети, с годишен оборот 7 млн. евро или общо балансово число 5 млн. евро. Средно е предприятието с до 250 души персонал, с годишен оборот 40 млн. евро или общо балансово число 27

млн. евро. Важен е и критерият независимост, според който не повече от 25% от капитала на предприятието или от правото на глас може да се притежава от едно или повече предприятия, които не са малки или средни.

От 1 януари 2005 г. в ЕС влиза в сила нова дефиниция за малките и средните предприятия. Според нея микропредприятието е с по-малко от 10 души персонал, с оборот до 2 млн. евро или балансово число до 2 млн. евро. Малкото предприятие е с до 50 заети, до 10 млн. евро оборот или балансово число до същия размер. Средно вече ще е предприятие с до 250 назначени, с оборот до 50 млн. евро или балансово число до 43 млн. евро. Целта на промяната е да се попречи на евентуалното нарушаване на баланса в конкуренцията на пазара и да не се предоставят прекалено големи преференции на избрани участници в него. Според изчисления на експерти 99.8% от всички фирми в Европа попадат в границите на новата дефиниция и в тях работят две трети от заетите.

Малки предприятия са тези, които имат годишен оборот до 5 млн. лв. или стойност на дълготрайните им материални активи (ДМА) до 1 млн. лева, средните са с годишен оборот до 15 млн. лв. или стойност на ДМА до 8 млн. лв. Това предвиждат **приетите от парламента промени в Закона за малките и средните предприятия**. Вносителят - Министерският съвет, и икономическата комисия на парламента предложиха високи прагове, съобразени с европейската директива от 1996 г., но депутатите ги отхвърлиха. „Съжалявам, че българският парламент не прие предложените от правителството критерии за малки и средни предприятия. По-високите прагове означават на практика повече фирми, които могат да се възползват от програмите и подкрепата на ЕС - финансиране от различни фондове, безплатни услуги от бизнес инкубатори, консултантски помощи и пр.“, коментира за „Капитал“ вицепремиерът и министър на икономиката Лидия Шулева. ◆

Глава 16 „Малки и средни предприятия“

е една от първите глави, по които преговорният процес между България и ЕС приключи. Основният извод е, че българското законодателство по раздел „Малки и средни предприятия“ е в съответствие със законодателството на ЕС в тази област. Отчита се напредък по отношение стабилизирани на бизнес средата. По-нататъшни постоянни усилия са необходими за:

- подобряване средата за развитие на бизнеса, включително ефективността на административната и съдебната система, влияеща съществено на процеса на привличане на инвестиции в сектора
- засилване капацитета на Агенцията за малките и средните предприятия за изпълнение на основните ѝ функции по подготовката за присъединяването към ЕС
- координиране на дългосрочни програми в помощ на развитието на сектора и предприемачеството, наблюдение и координиране дейността на останалите организации в сектора
- подобряване на диалога между администрацията и бизнеса, включително насърчаване създаването на организации, представляващи интересите на малкия бизнес.

Европейската харта за малки предприятия

Малките предприятия са гръбнакът на икономиката на Европа и ключът към нейната конкурентоспособност. Това, станало вече класическо, определение за малките фирми е дадено в Европейската харта за малки предприятия, приета от Съвета на министрите на ЕС през юни 2000 г. в Санта Мария да Фейра (Португалия). Хартата определя политиката на ЕС към малките и средните предприятия.

На 23 април 2002 г. в Марибор (Словения) към Европейската харта за малки предприятия се присъединиха и всички страни - кандидатки за членство в ЕС, в това число и България. Така те декларираха своето желание да участват в процеса по отчитане прилагането на хартата. Този процес изисква всяка страна да подготви годишен национален доклад по приложението на хартата. Националните доклади на страните кандидатки се публикуват на интернет страницата на ЕС.

(http://europa.eu.int/comm/enterprise/enterprise_policy/charter/index.htm).

Съдържание на хартата

Малките предприятия са гръбнакът на европейската икономика. Те са основен източник на работни места и генератор на бизнес идеи. Усилията на Европа да въведе новата икономика ще бъдат успешни само ако малкият бизнес придобие първостепенно място в дневния ред на обществото, е записано в европейската харта. Малките предприятия са най-чувствителни към промените в бизнес средата. Те първи страдат от прекалената бюрокрация и те първи процъфтяват при инициативите за намаляването ѝ, се припомня в хартата. Според нея малките предприятия трябва да се разглеждат като основен двигател за иновации, създаване на заетост, както и за социална и местна интеграция в Европа. Следователно трябва да се създаде възможно най-подходящата среда за развитие на малките предприятия и предприемачеството.

Положението на малките предприятия в Европейския съюз може да се подобри чрез предприемането на действия за стимулиране на предприемачеството, оценка на съществуващите мерки, и когато е необходимо, тяхната промяна в полза на малкия бизнес и осигуряването на адекватно отчитане на нуждите на малкия бизнес от страна на законотворците.

Сфери на действие

1. Образование и обучение за предприемачество

Основни принципи на Европейската харта

- Признаваме динамичните възможности на малките предприятия при посрещането на нуждите на пазара и в осигуряването на работни места
- Подчертаваме важността на малките предприятия при насърчаването на социалното и регионалното развитие като пример за инициативност и ангажираност
- Отчитаме ролята на предприемачеството като ценно и продуктивно умение на всички нива на отговорност
- Приветстваме успешния предприемачески дух, който заслужава да бъде достойно възнаграждаван
- Смятаме, че понякога дребни неуспехи съпътстват поемането на рискове и подчинената на отговорност инициатива, но това следва да се разглежда основно като възможност за придобиване на опит
- Признаваме ценността на знанията, посвещаването и гъвкавостта в новата икономика.

- Европа ще подкрепя предприемаческия дух и новите умения от най-ранна възраст. Общите знания за бизнеса и предприемачество трябва да бъдат преподавани във всички класове в училище.

2. По-евтино и бързо създаване на предприятия

- разходите за създаване на фирмите трябва да се развиват в посока на водещите практики в света. Страните с най-дълги срокове и най-обременяващи процедури за създаване на нови фирми следва да бъдат поощрени да настигнат страните с най-кратки подобни процедури.

3. По-добро законодателство и регулиране - трябва да бъде направена оценка на националните закони по несъстоятелността в светлината на добрата практика. Трябва да бъде направен анализ на новите правни разпоредби на национално и европейско ниво, за да се оцени тяхното въздействие върху малките предприятия и предприемачи. Където е възможно, националните разпоредби и тези на ЕС трябва да бъдат опростени. Малките предприятия биха могли да бъдат изключени от определени законови задължения.

4. Наличие на умения - образователните институции, подкрепени от вътрешнофирмено обучение, да положат усилия за предоставяне на достатъчен запас от умения и знания, приложими за малките фирми, и да предлагат обучение и консултации през целия живот.

5. Подобряване на онлайн достъпа - обществените институции трябва да бъдат призовани да увеличат електронната си комуникация със сектора на малките предприятия. По този начин компаниите ще могат да получават по-бързо и по-евтино съвети, да подават молби, данъчни декларации или да получават информация чрез интернет.

6. По-голяма полза от общия пазар - малкият бизнес чувства ползите от реформите в европейската икономика. Следователно трябва да се насърчат реформите с цел завършване на процеса на създаване на реален вътрешен пазар в ЕС, който да е благоприятен за малкия бизнес във важни за развитието му области, включително електронната търговия, телекомуникациите, комуналните услуги, обществените поръчки и трансграничните системи за плащане.

7. Данъчно облагане и финансови въпроси - данъчните системи трябва да бъдат адаптирани с оглед поощряването на доброто развитие, насърчаване разкриването на нови фирми, облагодетелстване разширяването на малкия бизнес и откриването на работни места, както и улесняване създаването и приемствеността в малките предприятия. Предприемачите се нуждаят от финансови средства, за да превърнат амбициите си в реалност.

8. Укрепване технологичния капацитет на малките предприятия - ще се засили технологичното сътрудничество и обменът между фирмите с различни размери, ще се разработят по-ефективни програми за изследвания, фокусирани върху търговската реализация на знания и технологии. На национално и регионално ниво трябва да бъдат предприети действия, насочени към развитие на междуфирмените индустриални групировки (клъстери) и мрежи.

9. Успешни е-бизнес модели и първокачествено подпомагане на бизнеса - Европейската комисия и държавите членки трябва да насърчават малките предприятия в прилагането на най-добрите практики и при въвеждането на нови бизнес модели, които да им дават възможност да процъфтяват в новата икономика.

10. По-силно, по-ефективно представяне на интересите на малките предприятия на ниво Европейски съюз и на национално ниво. ♦

Многогодишна програма на ЕС за малки и средни предприятия

На 1 април 2002 г. Министерският съвет прие решение за участие на България в Многогодишната програма на Европейската общност за развитие на предприятията и предприемачеството, по-специално на малките и средните предприятия (2001 - 2005 г.). Това е основната програма на Главна дирекция „Предприятия“ на Европейската комисия (http://europa.eu.int/comm/enterprise/policy_en.htm).

Основни цели на програмата.

- Повишаване растежа и конкурентоспособността на бизнеса в глобализираната икономика, основаваща се на знанието.
- Насърчаване на предприемачеството.
- Опростяване и подобряване на административната и нормативната рамка за бизнеса, особено за научните изследвания, иновациите и създаването на бизнес.
- Подобряване на финансовите условия за бизнеса, особено за малките и средните предприятия.
- Осигуряване на по-добър достъп на бизнеса до услугите, програмите и мрежите на ЕС и подобряване на координацията им.

Финансови инструменти

Финансовите инструменти на програмата са насочени към финансови посредници - банки, гаранционни фондове, фондове за рисков капитал, както и инкубатори - чиято дейност е насочена към малките и средните предприятия (МСП).

- *Уясняване на стартиращия бизнес (Start - up Facility)*

Подпомага стартирането и финансирането на МСП в тяхната начална фаза, като инвестира наравно с частни акционерни инвеститори в съответни специализирани фондове за рисков капитал - за зараждащ се бизнес, действащи на регионален принцип, фокусирани в специфични сектори или технологии, финансиращи експлоатацията на резултатите от научноизследователска дейност.

- *Гаранционна схема за МСП (SME Guarantee Facility)*

SME Guarantee Facility предоставя насрещни гаранции или, където е подходящо, съвместни гаранции за гаранционни схеми.

- Гаранционната схема за МСП предлага четири продукта.

Гаранции при заеми, насочени към подпомагане на предприятия с възможности за растеж, в които са заети до 100 работника.

Гаранции за портфейли от микрозаеми за микро-предприятия с до 10 работника, за да насърчат финансовите институции да предлагат заеми от по-малки суми. Предвидено е допълнително подпомагане за компенсация на по-високите административни разходи, присъщи за такива дейности.

Насрещни или съвместни гаранции за подходящите гаранционни схеми, които да покрият инвестиции в предприятия до 250 работника. Европейският инвестиционен фонд не дава директни гаранции на фондове за рисков капитал.

Гаранции, които покриват портфейлни заеми за финансиране на информационно технологично оборудване, софтуер и обучение, свързани със специфични дейности, за да бъде насърчена употребата на интернет и електронната търговия. Приоритет ще имат малките предприятия - с максимум 50 работника.

- *Подпомагане на зараждащия се бизнес (Seed Capital Action)*

Цели да стимулира набавянето на капитал за създаване на иновативен нов бизнес чрез фондове за зараждащ се бизнес, инкубатори или сродни организации. Бенефициентите ще бъдат ексклузивно избирани между тези фондове, инкубатори

или сродни организации, в които участва Европейският инвестиционен фонд (EIF) www.eif.org.

Национален координатор на програмата за България е Агенцията за малки и средни предприятия - www.asme.bg.

В България има и осем евроинфоцентра, създадени с подкрепата на предишната - Третата многогодишна програма на ЕС за МСП 1997-2000. Шест от центровете са в регионалните търговско-промишлени палати (София, Пловдив, Стара Загора, Враца, Ямбол, Добрич), а два - в агенции за регионално развитие и бизнес центрове (в Русе и Сандански). В евроинфоцентровете също може да бъде намерена информация за това как да се кандидатства по програмата - www.eic.bcci.bg. ♦

Българските програми

Министерството на икономиката замисля реализация на няколко програми в подкрепа на малкия и средния бизнес за периода 2005-2007 г., които ще бъдат осъществени със средства от бюджета и с подкрепата на Програма ФАР на ЕС.

1. Програма „Въвеждане на системи за управление на качеството“ - цели да осигури финансова подкрепа за ефективно въвеждане и прилагане на системи за управление на качеството в около 180 малки и средни предприятия, избрани на конкурсен принцип.

2. Програма „Създаване на действаща и устойчива инфраструктура по качеството“ - разработва се стратегия за усъвършенстване на политиката по качеството. Предвиждат се както законодателни мерки, така и реструктуриране на администрацията с цел да се осигури съответствие с прилаганите европейски практики и стандарти.

3. Програма „Подкрепа и развитие на малките и средните предприятия и предприемачеството“ - включва няколко проекта, насочени към повишаване на конкурентоспособността на фирмите, опростяване на нормативната и административната среда за бизнес, подобряване на достъпа до информация и услуги за малки и средни предприятия, повишаване на предприемаческата култура, въвеждане на клъстерния модел.

3.1. Проект „Подкрепа за българските предприятия с цел повишаване на тяхната конкурентоспособност“ - насочен към приваждане на българските предприятия в съответствие с изискванията и стандартите на Европейския съюз

3.2. Проект „Повишаване на предприемаческата култура“, или „Как да успее бизнесът ми в Европа?“ - целта му е да се повиши информираността за политиката на Европейския съюз по отношение на малките и средните фирми, за резултатите от преговорния процес, за възможностите и трудностите, които ще възникнат пред предприемачите в резултат от присъединяването на България към ЕС.

3.3. Проект „Въвеждане на клъстерен подход и установяване на клъстерния модел“ - целта му е подобряването на конкурентоспособността на българските предприятия чрез използването на предимствата на клъстерния подход в икономиката.

3.4. Програми „Стимулиране на износа“ и „Промоция на експортния потенциал“ - насочени към организирано участие на малки и средни фирми на специализирани международни изложения, бизнес форуми в страната и чужбина, специализирано обучение на фирми с външнотърговска дейност, подпомагане на търговската политика на българските фирми на външните пазари.

4. Програма „Подпомагане създаването на малки и средни предприятия“ - включва два проекта, насочени към подкрепа на предприемачи за стартиране на бизнес и обучение в предприемачеството.

5. Програма „Насърчаване въвеждането на енергоспестяващи и екологосъобразни технологии“ - предвижда с финансовата помощ на програма ФАР да се разработи национална стратегия и план за действие, които да установят правната и икономическата рамка за подпомагане на производствения сектор в процеса на приваждане в съответствие с екологичното законодателство.

Българският предприемач - образован и мотивиран

Сред предприемачите от малките и средните предприятия в България силно преобладават мъжете. Техният относителен дял е над два пъти по-голям в сравнение с дела на жените. Образователното равнище на предприемачите е значително по-високо, отколкото на заетите лица. Преобладаващата част (54.2%) са със средно, а 41.7% - с висше образование. Това показва анализ на **Националния статистически институт (НСИ)**, разработен на основата на проведено през септември 2003 г. анкетно наблюдение върху 4100 предприятия на територията на цялата страна, като са отговорили 97.8% от респодентите.

Лицата с ниско образование най-често се заемат със собствен бизнес поради невъзможност да си намерят работа, т.е. за тях това е търсене на изход от положението, показват данните от проучването. За хората с високо образование обаче предприемачеството най-често е мотивирано решение, то е

решителна крачка напред

която да им осигури както личностна, така и материална удовлетвореност. Повече от половината (51.0%) от предприемачите са на мнение, че да развиваш собствен бизнес е по-престижно, отколкото да правиш кариера в друга компания или институция.

В емоционално-психологически план жените предприемачи от малките и средните предприятия си остават по-скоро жени, отколкото предприемачи, показват данните от изследването. За над 2/3 от деловите дами най-ценното нещо в живота им е свързано със семейството - разбирателството между членовете му и успехите на децата. Резултатите от изследването

показват, че преценката за досегашния им живот силно зависи от (не) успеха на брака им. С далеч по-слабо влияние са както материалната осигуреност, така и задоволеността от работата. Освен това жените много по-често, отколкото мъжете, започват собствен бизнес поради безработица.

Предприятията в България

в голямата си част са много малки и в тях работят не повече от 10 заети лица. Такива са 91.9% от предприятията в страната през 2001 г. Фирмите, които имат над 10 до 50 заети лица, са 6.1%.

НСИ отчита нарастване както на броя на малките и средните предприятия в икономиката на страната, така и на по-големите предприятия през 2001 г. в сравнение с 1999 г. Темпът на прираста на малките и средните предприятия е почти двойно по-голям - 6.4% спрямо 3.6%. Голямо увеличение на броя на малките и средните предприятия през периода 1999 - 2001 г. се регистрира в редица области на страната като Враца - с 23.4%, Пловдив - 22.7%, София - 22.0%, Перник - 21.7%, Велико Търново - 15.7%, Силистра - 13.4%, Габрово - 12%, Шумен - 11.8%. Сред областите с най-бърз темп на растеж на заетостта в малките и средните предприятия са Перник, Пловдив, София, Габрово, Кюстендил, Русе, Варна.

Всяко десето предприятие е организирано и осъществило иновационна дейност, отчита НСИ. Най-благоприятна за реализация на иновационни приложения се оказва икономическата среда в средните предприятия. ◆

Достъпът до финансиране - проблем номер едно

В България 91.4% от компаниите са с персонал до 9 души, в 6.1% от фирмите заетите са между 10 и 49 заети има, а в 1.1% от компаниите работят между 50 и 99 души. С персонал над 100 човека са 1.4% от общо 204 579 действателни компании по информацията от съвместно изследване на **германския Институт за проучване на средната класа и на университета в Манхайм**.

41.6 на сто от анкетиранияте фирми в България са микро- и малки предприятия, а 61 на сто са фирми, просъществували над три години. Това показва представително социологическо проучване на **агенция AFIS** на тема: „Фирмата: състояние, проблеми, тенденции“, направено по поръчка на Българския съюз на частните предприемачи „Възраждане“. Изследването е проведено в периода 3 - 12 май 2004 г. и обхваща 1050 фирми от 80 населени места.

Общо 74% от предприемачите отговарят, че независимо от някои проблеми бизнесът им е успешен. 37.4% от анкетиранияте твърдят, че бизнесът им е в по-добра позиция от миналата година, 45.6% предвиждат по-добро развитие на дейността си през следващите 12 месеца, а 34.5% не очакват промяна. Едва 15% от мениджърите твърдят, че са се сблъскали с корупция в своята бизнес практика, а 16 на сто, че са попадали под рекет. Четиридесет процента от анкетиранияте смятат, че това е преувеличен проблем, а 42.6% отговарят, че няма проблем, който да не може да се реши по друг начин.

Само 20% от българските фирми членуват в бизнес организация - браншова или работодателска. Действията на кабинета за подобряване на бизнес климата в страната се одобряват от 44.2 на сто от анкетиранияте фирми. Действията на парламента се одобряват от 26.1 на сто от участниците в проучването на

агенция AFIS.

Микро- и малките предприятия представляват около 98% от всички предприятия в България. Подобно е съотношението и в ЕС, показва специално проучване на **HVB Bank Biochim** за предизвикателствата и тенденциите във финансирането на микро- и малък бизнес и средноголеми компании в България от април т.г.

Растежът на микро-, малките и средните фирми в страната е около 4-5% на година, все още слаб, но стабилен. Предприятията са концентрирани в сферите на търговията и преработката, хотелиерството, сделки с недвижими имоти и финансови услуги (като се изключат банките и застрахователните компании). Разпределението е неравномерно - най-голям е дялът на фирмите в София, Пловдив, Варна и Бургас.

Най-важната пречка в развитието на малкия и средния бизнес в България е като цяло ограниченият (в сравнение с големите компании) достъп до финансиране и най-вече до инвестиционни заеми. Това се дължи на по-слабата възможност на малките и средните предприятия да обезпечат с активи искането си за финансиране (например ипотечна върху приемлив за банката имот). Липса на кредитна история също е проблем на стартиращите компании. Фирмите се затрудняват да подготвят прецизни бизнес планове и да представят счетоводни документи, които да отразяват реално състоянието на дружеството. Много по-печелившо за една банка е да отпусне малко на брой големи заеми, отколкото много на брой малки заеми, особено в ситуация, когато търсенето на заеми надвишава предлагането. Този разходен фактор също се отразява негативно на малкия и средния бизнес, обобщава изследването на HVB Bank Biochim. ◆

Безопасността на потребителя: цел №1 в стандартизацията*

С разширяването на Европейския съюз, отварянето на границите и прилагането на принципа за свободно движение на стоки спазването на единни стандарти за производството и качеството на продуктите добива все по-голямо значение. Стандартизацията е област, където общите правила все още се развиват като основните акценти са безопасността на потребителите и изграждането на информационно общество.

Преди 1985 г. всяка от държавите - членки на ЕС, имаше собствени технически правила и системи за контрол на качеството. През юни 1985 г. Европейската комисия публикува Бяла книга за необходимостта от уеднаквяване на изискванията към качеството на продуктите чрез спешни мерки, които трябваше да подготвят началото на вътрешния пазар от началото на 1993 г.

Стратегията, наречена „Нов подход“

изискваше бързо приемане на около 250 правила до края на 1992 г., гарантиращи безопасността на стоките, произвеждани в ЕС. Новите директиви определяха общи технически изисквания за всяка категория продукти и единни процедури за контрол на качеството.

През 1989 г. стратегията „Нов подход“ беше допълнена със стратегията „Глобален подход“. Новите правила създадоха рамката за оценяване съответствието на вносните стоки със стандартите на общността. Те освен това осигуриха възможност за по-добра конкурентоспособност на европейските продукти на световния пазар. Въведен беше европейският знак за качество CE.

Под ръководството на Генерална дирекция „Предприемачество“ на ЕК в момента три европейски служби отговарят за изработването, спазването и разпространяването на информация за стандартите на общността. Европейският комитет за стандартизация (CEN) отговаря за най-широка група продукти CENELEC е Европейският комитет за електротехническа стандартизация, а ETSI е Европейският институт за телекомуникационни стандарти.

Най-пълният каталог на европейските стандарти в интернет се намира на сайта на CEN www.cenorm.be/cenorm/index.htm. Сайтът предлага различни възможности за търсене на правилата за отделните видове стоки. Освен по сектор ключова дума и по номер на европейския нормативен документ в него може да се търси и по ICS номер, който определя международния стандарт за качество. Има възможност и за справка какви са специфичните изисквания във всяка от държавите членки.

След приемането на стратегията „Глобален подход“

ЕС отдава все по-голямо значение на сътрудничеството между европейските служби за стандартизация и Международната организация за стандартизация (ISO). Сайтът на CEN осигурява и достъп до проектите за изменение на съответния стандарт и новини за последните предложения в различните области. Правилата в CEN са приложими и за страните от Европейската зона за свободна търговия (EFTA) - Норвегия, Швейцария, Исландия и Лихтенщайн. Същото важи за нормите, публикувани в сайтовете на CENELEC www.cenelec.org/Cenelec/Homepage.htm и ETSI www.etsi.org/home.htm.

Строителството е областта, където CEN продължава да полага най-много усилия, става ясно от доклада на комитета за 2004 г. През последните две години все повече строителни материали получиха европейската марка за качество CE. За последните шест месеца на 2003 г. CEN е създал 133 нови стандарта.

Важен раздел от стандартизирането в общността е качеството

на живота. До 2004 г. CEN е създал 20 стандарта и работи върху 35 нови изисквания в сектора. Тук са правилата за качеството на почвите, управлението на отпадъците, изискванията към автомобилите (все повече се налага правилото автомобилите в Европа да се движат на газ вместо на бензин).

Голямата група на потребителските продукти е обект на все по-засилено внимание с оглед безопасността на гражданите. Създадени бяха стандарти за безопасност на люлките, шейните и други приспособления за активно развлечение от сектор „Играчки“. Подобен беше контролът върху бибероните, така че да се намали до минимум рискът от задушаване на бебето или от отравяне с химикали. Създаден беше допълнителен списък от изисквания за безопасността на инвалидните колички и на асансьорите. Развитието на стандартите за хранителните продукти вече е обект на цялостна стратегия и план за действие. Особено внимание се отделя на състава и етикетирването на храните. В областта на здравеопазването и безопасността през 2003 г. бяха създадени стандарти за няколко нови вида продукти: сред тях са шлемовете за конен спорт. В сектора на услугите беше поставено началото на стандартизиране на преводческите услуги.

Информационното общество също е важен приоритет за стандартизирането в ЕС. През изтеклата година бяха допълнени стандартите за радиооekiпировка и телекомуникационните терминали и се работи усилено за създаване на комплект от правила за целия информационно-технологичен сектор. ◆

Елица Златева

Интернет справка за европейските стандарти в България

В сайта на Българския институт по стандартизация www.bds-bg.org/index.html е публикуван списък на европейските директиви за качество, пренесени в българското законодателство, в процес на разработка е онлайн каталог на стандартите подобен на този в европейските сайтове. През пролетта Министерството на икономиката обяви началото на кампания за осведомяване на българския бизнес за европейските изисквания. На сайта www.mi.government.bg/integration/eu.html в рубриката „Бизнес 2007“ постепенно ще бъдат публикувани инструкциите за отделните отрасли и информация за поетите ангажименти към ЕС по преговорните глави, за които отговаря министерството: „Свободно движение на стоки“, „Индустриална политика“, „Малки и средни предприятия“, „Защита на потребителите и тяхното здраве“ и „Външни отношения“.

В сайта на Министерството на регионалното развитие и благоустройството www.mrrb.government.bg също може да се направи справка за съдържанието на преговорната глава „Регионална политика“ и за нормативните режими на строителните материали, които наскоро бяха приравнени с европейските. Министерството на транспорта и комуникациите също е публикувало нормативната база в двата сектора заедно с договорките с ЕС на сайта си www.mtc.government.bg. Стандартите за храните, козметиката, медицинските изделия, фармацевтичните продукти, безопасността при работа и общественото здраве са в процес на публикуване на сайта на Министерството на здравеопазването www.mh.government.bg/evrointegracia.php.

В помощ на българските предприемачи работят и Евро инфо центровете в София, Пловдив, Стара Загора, Враца, Ямбол, Добрич, Русе и Сандански. Достъп до техните сайтове с адреси и телефони има през портала www.eic.bccci.bg. Допълването и обогатяването на тези страници с информация за изискванията на Европейския съюз е резултат от изпълнението на проекти, подкрепени от Делегацията на Европейската комисия в България.

* Пълният текст е публикуван в брой 8 на бюлетина на Делегацията на Европейската комисия в България „Европанорама“.

Програма ФАР на ЕС

Проект „Подкрепа за повишаване на конкурентоспособността на българските предприятия“

Бенефициенти по проекта

- малки и средни фирми
- консултантски фирми
- бизнес центрове и неправителствени организации

Бюджет на проекта

- От програма ФАР - 22.75 млн. евро
- Национално съфинансиране - 7.25 млн. евро
- Общо - 30 млн. евро

Дейности по проекта

1. Техническа помощ

Част от дейностите ще са насочени към изготвянето на примерен списък с консултантски компании, които да предоставят услуги на предприятията. Безвъзмездната помощ ще се използва и за анализ на различните финансови инструменти, за определяне на сектори с перспективи за развитие.

2. Грантова схема за партньорство между частния и държавния сектор

- Цел - да се подобри качеството на предоставяните услуги за бизнеса и да се улеснят потенциалните инвеститори.
- Бенефициенти - общини, бизнес центрове, частни фирми, неправителствени организации, регионални структури за подкрепа на бизнеса
- Максималният размер на гранта по този компонент е 25 000 евро
- Дейности, които проектът ще подкрепя: разработка на база данни; организация на форуми, публикации и материали; доставка на оборудване; обучение на персонала; идентификация на местни партньори; информационна кампания за популяризиране на центрове; инициране и съставяне на рамка на сътрудничество; проучване на лицензионните режими, потенциална на работната сила.

3 А. Грантова схема за предоставяне на консултантски услуги

- Бенефициенти - българските предприятия
- Рамков максимален размер на гранта - 5 000 евро
- Дейности, които проектът ще подкрепя: оценка на състоянието на предприятието и на бизнес стратегията му; развитие на маркетингови стратегии; подготовка за въвеждане на систе-

ми за управление на качеството и сертификация; развитие на иновационни стратегии и иновационен одит; преглед на експортния потенциал на компанията; оценка на ефективността на производството и определяне на мерки за подобряването му; общо развитие на бизнес мениджмънта; управление на човешките ресурси; обща оценка на компанията.

3 Б. Грантова схема за подкрепа на конкурентоспособността

- Бенефициенти - български предприятия
- Рамков максимален размер на гранта 50 000 евро.
- Проекти, които ще бъдат подкрепени: въвеждане на стандарти за безопасност на труда и работното място; въвеждане на системи за управление на качеството; въвеждане на екологични и екологосъобразни стандарти; въвеждане на иновации и развойно-изследователски дейности, породени от конкретните нужди на предприятието; въвеждане на добри производствени практики и добри лабораторни практики.

Всеки грант ще се състои от три основни елемента:

- консултантски услуги
- инвестиционна подкрепа
- професионално обучение.

Консултациите могат да бъдат за:

- въвеждане на стандарти за безопасност на труда и работното място
- внедряване и сертифициране на системи за управление на качеството
- въвеждане на добри производствени и лабораторни практики
- разработване и въвеждане на системи за екологични стандарти
- качествен контрол на услугите и продуктите
- категоризация и лицензиране на предприятията.

Инвестиционната подкрепа предвижда:

- технологичен трансфер и иновации
- развойни и изследователски дейности
- подобрене на иновационния капацитет на предприятията
- изследване и разработване на нови продукти и услуги
- обновление на производствените технологии
- въвеждане на добри производствени практики и добри лабораторни практики.

Професионалното обучение и преквалификацията

- тясно свързани с дейностите по консултантския и инвестиционния елемент на гранта.

Средствата по този елемент от проекта ще бъдат насочени към:

- оценка на нуждите на бенефициента и разработка на модули за обучение
- провеждане на обучение на настоящ и бъдещ персонал на бенефициента
- разработка на наръчници за обучение при въвеждане на добри производствени и добри лабораторни практики
- провеждане на семинари чрез специални модули „обучение за обучаващи“.

Реализацията на проекта ще стартира след подписване на финансово меморандум в края на 2004 г. Възможно е Европейската комисия да промени някои от параметрите по проекта. За всяка грантова схема се предвиждат конкретни указания, срокове за кандидатстване и изисквания към фирмите. ◆

За информация: www.mi.government.bg

Очаквани резултати от реализацията на проекта

- Да бъдат консултирани минимум 500 български предприятия, участвали в проекта
- Да бъде подобро съответствието със стандартите на ЕС
- Да бъдат постигнати международни пазарни изисквания
- Да бъдат подпомогнати дейности, свързани с иновации и научна и развойна дейност
- Да бъде подобрена трудовата квалификация на заетите лица
- Да бъде увеличен броят на конкурентоспособните и устойчиви в дългосрочен план предприятия
- Да бъдат разработени минимум 150 бизнес плана.

Програма ФАР на ЕС - Трансгранично сътрудничество

Фонд за малки проекти България - Гърция

Министерството на регионалното развитие и благоустройството набира предложения за Фонда за малки проекти България - Гърция, финансиран от програма ФАР - „Трансгранично сътрудничество България - Гърция“ 2002 г. **Предложения ще се приемат до 16.00 часа на 9 септември 2004 г.**

Всички кандидати трябва да са от граничния регион за следните административни области: Благоевград, Смолян, Кърджали и Хасково. Ще се подкрепят дребномащабни проекти от типа „от хора за хора“, - малки и достигащи директно до хората (до 90% съфинансирани от ЕС), и от „мек“ тип - за малки инфраструктурни проекти от трансграничен характер, които ще получат до 75% съфинансирани от ЕС). Идеята е да се съфинансират малки действия на пограничните общности, които може да служат като подготовка за по-големи дейности по трансграничното сътрудничество (например обмен на информация и съвместни семинари, водещи до съвместни технико-икономически планове за инфраструктурни проекти).

На финансиране могат да разчитат нестопански организации, местни или областни органи, асоциации, търговски палати, професионални и синдикални сдружения, неправителствени

организации, училища, колежи, университети и др. Допускат се и национални организации с клонове в съответната област.

Програма ФАР - Трансгранично сътрудничество (ТГС) е регионална програма за трансгранично сътрудничество между две страни, едната - членка на ЕС, а другата - граничеща със страна от ЕС.

Основните цели на програма ФАР - ТГС са:

- да се осъществи сътрудничество между граничните райони на страните от Централна и Източна Европа и ЕС
- да се помогне на тези региони да преодолеят специфичните си проблеми, произтичащи от относителната им изолация в националната икономика
- да се преодолеят проблемите, свързани с опазването на околната среда
- да се насърчи създаването и развитието на мрежи за сътрудничество между двете страни на границата и изграждане на връзки между тези структури и по-широките структури на Европейския съюз. ◆

За информация: www.mrrb.government.bg

Програма ФАР на ЕС

Инициатива „Външни граници“

Инициативата „Външни граници“ на Европейския съюз е нова програма, в която България е включена като част от подготовката ѝ за външна граница на ЕС. Инициативата включва България, Сърбия и Черна Гора, Македония и Турция. Тези държави ще се явят външни граници за България и ЕС след 2006 г.

„Външни граници“ разширява досегашната инициатива по програма „ФАР - трансгранично сътрудничество“. Инициативата е и своеобразна прелюдия към нов инструмент за трансгранично сътрудничество - „Съседни“ (Neighbourhood), който ще стартира от 2007 г.

Основните цели на програмата са:

- Повишаване стандарта на живот в граничните общини и региони.
- Развитие на трансграничните връзки на местно ниво.
- Подпомагане на дейности в областта на икономиката, културата, туризма и опазването на околната среда.

Общата стойност на инициативата е 4.12 млн. евро. За повечето проекти по инициатива „Външни граници“ се изисква национално съфинансирани от 10% или 25%.

От българска страна могат да кандидатстват проекти от следните общини:

- Трън (област Перник); Драгоман и Годеч (област Софийска); Георги Дамяново и Чипровци (област Монтана); Чупрене, Белоградчик, Макреш, Кула, Бойница и Брегово (област Видин); Трешляно (област Кюстендил)

- Кюстендил и Невестино (област Кюстендил); Благоевград, Симитли, Кресна, Струмляни и Петрич (област Благоевград)

- Царево, Малко Търново и Средец (област Бургас); Боярово и Елхово (област Ямбол); Тополовград, Свиленград, Ивайловград и Любимец (област Хасково).

Типове проекти:

- **Инвестиционни** - включват строеж, рехабилитация и модернизация на пътища от местно, национално и международно значение, модернизиранието на съществуващите и изграждането на нови ГКПП-та

- **За институционално изграждане** - подкрепа за контрол върху качеството на въздуха и водите, за пожарна и аварийна безопасност, за насърчаване на заетостта и частната инициатива или директна техническа помощ за разработка на бъдещи проекти

- **Смесени** (извършват едновременно от двете страни на границата) - ще се насърчават малки проекти от двете страни на границата например в сферата на културата и туризма, улесняването на контролно-пропускателния режим.

Най-важното при зачитаването на даден проект е да се докаже, че той действително ще допринесе за сближаването между хората от двете страни на съответната граница. ◆

За информация:

www.mrrb.government.bg

www3.minfin.bg/html/index-en

Шеста рамкова програма на ЕС за научни изследвания и технологично развитие

Шестата рамкова програма на Европейския съюз за научни изследвания и технологично развитие за периода 2002 - 2006 г. е с общ бюджет 17.5 милиарда евро. Общият бюджет на програмата за 2004 г. е 75 млн. евро.

Българските малки и средни предприятия могат да участват в седемте приоритетни тематични области на програмата, като се включат в:

- интегрирани проекти
- мрежи по компетентност
- целево ориентирани изследователски проекти.

Интегрираните проекти

по същество са консорциуми, чиято цел е решение на проблем в един сектор или цялостна реализация на един продукт - от научните изследвания до създаването на изделия. Водещи по проекта са научноизследователски организации, институти, университети. Малките и средните предприятия не могат да кандидатстват директно, а само като част от колектив. Участието в интегриран проект може да стане само след обявяване на конкурс. Всеки конкурс уточнява конкретната тематика, по която се очакват проекти. Попълват се специални документи - искане за предложение, заявка за търг и др. Конкурсите се обявяват периодично.

Шестата рамкова програма дава възможност и за директно участие на малките и средните фирми с проекти чрез два типа схеми: кооперативни изследвания (CRAFT) и колективни изследвания.

За първи път при

кооперативните изследвания (Cooperative Research),

или т. нар. CRAFT проекти, координатор може да бъде и българска фирма и/или научноизследователска организация. Крайната цел от реализацията на CRAFT проекта може да бъде създаване на нов продукт, повишаване на конкурентоспособността на фирмата, разширение на пазари, внедряване на технология, ноу-хау и т.н. Собствеността върху интелектуалния продукт след приключване на проекта остава за фирмата.

В състава на консорциума, който подава проекта, трябва да участват най-малко:

- три независими малки и средни предприятия - от две различни страни - членки на ЕС, или асоциирани страни, от които най-малко една трябва да е от страна - членка на ЕС или кандидатка за членство в ЕС
- два научни института или университета от две различни страни - членки на ЕС или асоциирани страни, от които най-малко един трябва да е от страна - членка на ЕС, или страна - асоцииран кандидат за членство в ЕС
- други предприятия или крайни потребители, които се интересуват от научните и технологични проблеми, разглеждани в проекта, и

могат да участват с финансов принос, но без да играят доминираща роля в изпълнението му.

Общият бюджет за всички CRAFT проекти за периода 2003 - 2006 г. е 295 млн. евро. За отделен проект сумата може да бъде от 500 000 евро до два милиона евро. Продължителността на един проект е от една до две години.

Европейската комисия плаща до 50% от общата стойност за изследвания и иновации по проекта. Останалата част от сумата се осигурява от фирмите участнички или от други заинтересувани предприятия. Програмата плаща до 100% разходите за мениджмънт на консорциума. На изследователските институти, които участват, се плаща изцяло извършената работа (100%), като сумата трябва да бъде не по-малко от 40% от средствата за изследвания и иновации по проекта.

Документите за CRAFT проекти се подават директно до Европейската комисия. Няма национална селекционна комисия. **Срокът за подаване на CRAFT проекти за 2004 г. е 21 октомври.**

За първи път малките и средните фирми могат да участват в шестата рамкова програма чрез т.нар.

Колективни изследвания

Изследователската работа по тези проекти трябва да е извършена по поръчка на индустриални асоциации, федерации, съюзи. Проектите могат да бъдат насочени към извършване на изследвания по общи проблеми на големи групи от предприятия, преднормативни проучвания, изследвания, които засилват технологичната база на конкретен сектор(и).

Участници в колективните изследвания могат да бъдат най-малко:

- две независими национални индустриални асоциации
- една европейска индустриална асоциация
- най-малко две малки и средни предприятия
- най-малко две независими научноизследователски организации от две страни - членки на ЕС, или асоциирани страни.

Общата предвидена сума за всички проекти, включени в колективните изследвания, за периода 2003 - 2006 г. е 100 млн. евро. За отделен проект сумата е от два милиона до пет милиона евро. Продължителността на един проект може да бъде от две до три години.

Европейската комисия плаща:

- за изследвания и иновации - до 50% от общата им стойност по проекта (останалите 50% се осигуряват от асоциациите, участващи в проекта, или други заинтересувани фирми)
- за обучение, свързано с реализацията на проекта - до 100% от стойността му
- за мениджмънт на консорциума - до 100% от стойността му.

Изследователските институти трябва да получат най-малко 50% от средствата за изследвания и иновации по проекта, като на тях им се плаща 100% извършената работа.

Предвидени са две стъпки - описание на основните аспекти на проекта и представяне на подробно разработен проект.

Национален координатор на шестата рамкова програма е Министерството на образованието и науката. Национална контактна организация за подпрограмите за малките и средните фирми е Агенцията за малки и средни предприятия. ♦

За информация: тел. 981 66 00/ в. 29

- Агенция за малки и средни предприятия в България (<http://www.asme.bg>)
- Европейски иновационен център (<http://www.irc.bg>)
- Служба за научно-технологична информация на Европейската комисия CORDIS (www.cordis.lu)
- Европейска комисия (europa.eu.int/comm/research)

Тематичните области на VI рамкова програма са:

- Науки за живота, геномика и биотехнологии;
- Информационни и комуникационни технологии;
- Нанотехнологии, нано-науки, функционални материали, нови производствени процеси и методи;
- Космически изследвания;
- Безопасност и качество на храните;
- Устойчиво развитие, глобални промени в климата и екосистеми;
- Участие на гражданите в управлението на общество, базирано на знания.

Европейски портал за наука и иновации CORDIS

Достъп до информация, ноу-хау, нови технологии, възможности за партньорства, съвети и контакти за предприемачите предоставя Европейският портал за наука и иновации CORDIS (www.cordis.lu). Отскоро той има и страница за България (www.cordis.lu/bulgaria).

CORDIS съдържа

- подробна информация за всички изследователски и иновационни дейности на ЕС, цялостна документация и онлайн подкрепа за кандидати и участници в конкурсите по Шестата рамкова програма за научни изследвания и технологично развитие
- база данни от предприятия, търсещи партньори, база данни от приключили и актуални европейски проекти и база данни от резултати от научни изследвания
- всекидневни новини за развитието на науката и иновациите в европейските страни, практическа информация за предоставяните средства от ЕС, примери за научни пробиви и интервюта по най-дискутираните теми
- онлайн библиотека с анализите на Европейската комисия за развитието на иновациите в ЕС, които вече обхващат България и страните кандидатки
- страници за страните членки и за някои от най-високотехнологичните региони в ЕС, които представят техния потенциал и контакти за международно сътрудничество.

Специфични услуги за фирми

CORDIS предлага икономическо и технологично ноу-хау за малки и средни предприятия. Предприемачите могат да получат информация за специфичните типове проекти, финансирани от Шестата рамкова програма на ЕС за научни изследвания и технологично развитие. Над два милиарда евро (близо 15%)

от бюджета на програмата (2002 - 2006) са заделени за малките и средните предприятия. За да ги улесни при достъпа до тези средства, порталът предоставя чрез специални страници (<http://sme.cordis.lu>) анализи за развитието на технологиите и възможните пазарни ниши за приложението им в практиката.

CORDIS предлага и своеобразен пазар на нови и възникващи технологии (www.cordis.lu/marketplace). Представени са продукти - резултат от европейски, национални и фирмени изследвания, класирани по бизнес приложимост и по приоритетни области за европейската конкурентност. Те са ориентирани предимно към малките и средните фирми и се актуализират всяка седмица. Всяка оферта съдържа бизнес и технологично описание, информация дали продуктът е патентован и какъв тип сътрудничество се търси. Предприемачите могат веднага да установят връзка с контактното лице за всяка подадена оферта и/или да се обърнат към посочените местни консултанти за технологичен трансфер - например Европейския иновационен център в България.

Чрез CORDIS българските фирми могат да направят безплатна промоция на своите възможности, а новаторите - да представят научните си резултати. Виртуалният пазар на технологии се допълва от база данни за търсенето на партньори (<http://partners-service.cordis.lu>). Тя е интерактивна и съдържа контакти на хиляди потенциални партньорства в Европа и света за изследователски проекти и бизнес сътрудничество - университети, фирми, технологични паркове, консултанти. За включването в тази услуга е достатъчно да се посочи в коя област се специализира фирмата и какъв тип партньорство търси.

На адрес www.cordis.lu/tp6 Европейската комисия публикува цялата необходима информация и всички документи за участието в Шестата рамкова програма за научни изследвания и технологично развитие. ◆

Европейски иновационен център - България

Европейският иновационен център, създаден с подкрепата на Европейската комисия, работи в България от началото на 1997 г. Той е част от европейска мрежа (IRC Network), която обхваща 68 центъра. Целта на мрежата от иновационни центрове в Европа е да допринесе за повишаване на конкурентоспособността на европейската промишленост чрез иновации и трансфер на технологии.

Европейският иновационен център е плод на съвместните усилия на консорциум от партньори с координатор фондация „Приложни изследвания и комуникации“ и членове Агенцията за малки и средни предприятия, Българската стопанска камара и Българската академия на науките.

Услугите на центъра са предназначени за:

- млади предприемачи
- малки и средни предприятия
- научноизследователски институти
- университети на местно ниво.

Основните цели на Европейския иновационен център са:

- да насърчава сътрудничеството между научноизследователските организации и производствените предприятия
- да подкрепя развитието на българската промишленост чрез трансфер на технологии и ноу-хау, предлагани от научноизследователски организации
- да насърчава иновациите в производствените малки и средни предприятия.

Дейността на центъра обхваща две направления:

- международен трансфер на технологии
- популяризиране на инициативи на ЕС в областта на иновациите.

Възможности на центъра:

- Разпространява информация за иновации и трансфер на технологии чрез тримесечния бюлетин „Вести“, информационни дни и семинари и интернет чрез страницата www.irc.bg.
- Провежда технологични одити за определяне на фирмените технологични потребности и за оценка на фирмените технологични активи.
- Предоставя консултации за възможностите за съвместни проекти с европейски партньори за трансфер на технологии.
- Съдейства на български фирми при търсене на потенциални доставчици на технологии.
- Извършва обучение по иновационен мениджмънт и технологичен маркетинг.
- Разпространява информация за нови и патентовани български технологии.
- Разпространява информация за иновативни технологични решения на европейски фирми и научноизследователски организации.
- Провежда „Иновационна борса“ - дни за бизнес партньорство и трансфер на технологии с цел създаване на контакти между доставчици на технологии и потенциални купувачи от различни европейски държави.
- Организира секторни срещи за фирми от определен промишлен отрасъл. ◆

За информация: тел.: 02/ 986 75 57, 02/ 980 18 33
www.irc.bg

Програма БАС на ЕБВР

Програма БАС е програма на Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР) за финансиране на бизнес консултантски услуги. Средствата се осигуряват от Централно-европейската инициатива (CEI), програма ФАР на ЕС и Британската агенция за международно развитие (DFID). БАС управлява мрежа от офиси за подпомагане развитието на малките и средни предприятия в балтийските републики, Азия, Северо-западна Русия, Самара и Югоизточна Европа. Към момента програмата БАС работи в единадесет държави и е приключила успешно повече от 1500 проекта.

Целева група - малки и средни фирми

Цели на програмата - отпускане на субсидии за: • консултантски услуги • маркетингови проучвания • изготвяне на бизнес планове и др.

Финансови условия - програма БАС субсидира (отпуска безвъзмездно средства) до 50% от общия разход за консултантската услуга, но не повече от 9000 евро за един проект.

Изисквания към кандидатите:

Програмата подпомага предприятия, работещи в областта на: • хранително-вкусовата промишленост • производството на строителни материали • фирми, които се занимават с търговия или работят в сферата на услугите • кандидатстващите дружества трябва да са частни и с български мажоритарен собственик и да съществуват най-малко от две години • броят на заетите трябва да е от 15 до 500.

За субсидия могат да кандидатстват малки и средни фирми от всички стопански сектори с изключение на: • селско стопанство • строителство • военна индустрия • тютюнопроизводство • банково дело • хазарт • управление на недвижими имоти.

БАС не финансира извършването на правни и одиторски услуги.

Процедурата:

- Предприемачите попълват специален формуляр за кандидатстване.
- Те могат да се явят с предложение за консултант, след като са направили избора си между трима кандидати.
- Ако нямат готово предложение, в офиса на програмата ще им предложат списък с консултанти, за да си изберат този, с когото смятат, че ще работят най-добре.
- Възможно е при решението на конкретни казуси, свързани със специфичните нужди на дадена фирма, да бъдат потърсени услугите на чуждестранни специалисти.
- След това представители на дружеството обсъждат своя проблем и консултантската услуга, от която имат нужда, с екипа на програмата.
- Кандидатите за субсидия трябва да предоставят допълнителна информация за предприятието.
- Средствата се изплащат за свършена услуга. Фирмата трябва да се разплати със своя консултант, което означава, че е одобрила работата му. От офиса на програмата превеждат субсидията на дружеството, а не на консултанта.

Документи за кандидатстване:

- баланс и отчет за приходите и разходите за последните три години
- регистрация на фирмата
- удостоверение за актуално съдебно състояние
- списък на акционерите
- кратко писмено представяне на историята на дружеството и основния му предмет на дейност. ◆

За информация:

Тел.: 02/ 987 66 11

<http://www.basprog.com/intro.htm>

Програма за насърчаване на икономиката и заетостта

Програмата „Насърчаване на икономиката и заетостта в България“ е съвместна инициатива на правителствата на Германия и България, която цели да увеличи вътрешната и международната конкурентоспособност на малките и средните български предприятия. Програмата стартира през 1998 г. Нейният срок е до края на 2006 г.

„Насърчаване на икономиката и заетостта в България“ се осъществява от Германското дружество за техническо сътрудничество ООД (GTZ GmbH) с главно седалище в Ешборн, близо до Франкфурт. GTZ е действащо в целия свят дружество за международно сътрудничество на германското федерално правителство.

Приоритетни отрасли за подкрепа:

- туризъм
- хранително-вкусова промишленост, с основно внимание към преработените плодове и зеленчуци, пчелния мед и винарството
- мебелна промишленост
- конфекция
- информационни технологии
- електротехника и машиностроене.

Програмата е насочена основно към малки и средни български предприятия с по-малко от 250 заети лица и действа на три нива: микро-, мезо- (средно) и макрониво.

- Подкрепата на **микрониво** включваше директното сътрудничество с български предприятия - например консултации, финансиране на участие в задгранични панаири. Този етап вече приключи.

• **Мезонивото** отразява подкрепа на институциите и съюзите, на браншовите камари и на органите за самоуправление на икономиката - например обучение, семинари, консултации с цел подобряване на лобирането, въвеждане на нови услуги в предприятията.

• Помощта на **макронивото** цели на първо място подпомагане на сътрудничеството между публичния и частния сектор при разработването на стратегии за развитието на приоритетните за страната икономически сектори. В своята цялост тези стратегии следва да допринесат за развитието на национална политика за българския среден бизнес. Освен това се оказва подкрепа при вземането на решения за хармонизацията и въвеждането на международно приети промишлени норми и качествени стандарти, за адаптиране към международното търговско право или за изработването на благоприятни рамкови условия за българската икономика. ◆

За информация:

Тел.: 02/ 965 10 11

www.gtz.de

„Сениор експертен сървис“ (СЕС) - Германия

„Сениор експертен сървис“ (СЕС) е организация с идеална цел, създадена през 1983 г. по инициатива на Федералното министерство за икономическо сътрудничество и развитие и Съюза на индустриално-търговските камари на ФРГ със задача да подпомага укрепването и развитието на малките и средни фирми във ФРГ и чужбина. Висококвалифицирани специалисти, приключили вече с активната си кариера, работят безвъзмездно, като предават своя опит на фирми, нуждаещи се от консултации. Дружеството е със седалище в Бон и поддържа регистър с над 5800 специалисти, които са подпомогнали фирми и организации в 149 страни на света. СЕС работи успешно вече 10 години в България.

Изисквания към кандидатите

• Няма ограничение за областите, в които германските експерти могат да окажат експертна помощ на българските предприемачи. На практика подкрепата е във всички сфери на икономиката, обучението, здравеопазването, застраховането и др.

- Няма ограничение за големината на фирмата.
- Няма ограничения за престоя на германския експерт в българското дружество (от 3 седмици до 6 месеца, с повторение при нужда).

Финансирането

• Финансирането на консултантското съдействие се договаря отделно за всеки конкретен случай. Федералното министерство за икономическо сътрудничество и развитие предоставя в рамките на насърчителната си програма средства за консултантско подпомагане, така че българските фирми трябва да поемат само такава част от разходите, която им е по силите.

- Самите старши експерти не получават хонорар.
- Разходите по подготовката на проекта и допълнителните

разходи се субсидират с обществени/държавни средства от Германия.

- Самолетни билети се поемат в повечето случаи от германските фондове за развитие.
- Разходите по престоя - нощувки, храна, джобни (евентуално превозач и транспорт в страната) се поемат от фирмата домакин.

Процедурата

• За да получи експертна помощ, управителят трябва да опише възможно най-точно проблема, пред който е изправено предприятието.

• Попълва се специален формуляр-заявка. В него се посочват адресът и телефоните за контакт, броят на работещите, структурата на дружеството. По възможност формулярите се попълват на немски или английски език.

- Заявката се изпраща в Германия.
- СЕС избира подходящ експерт и връща до българската фирма справка с кратка професионална биография на консултанта.
- Немският специалист пристига след одобрение от българския предприемач.
- Фирмата може да откаже конкретното предложение. Тогава от СЕС избират друг консултант.

• Със своя опит и контакти немските специалисти са полезни не само с конкретните си препоръки на място в предприятието. Всеки от гостите има достатъчно познатства и връзки, за да улесни контактите на българския предприемач с колеги от бранша и да предложи подходящия евентуален немски партньор. От сътрудничеството може да последва реализация на съвместни проекти, създаване на смесени дружества. ♦

За информация:
GSM 0898 770 228
<http://ses-sf.hit.bg>

Българо-баварски център за управление на качеството

Българо-баварският център за управление на качеството (BBQC) е създаден през септември 1996 г. от Българската търговско-промишлена палата (БТПП) и Баварския център по мениджмънт Изток - Запад (OWZ).

Центърът предлага:

Консултации по ISO 9000

Семейството стандарти ISO 9000 е световно признат модел за управление на качеството във фирмите. Консултантските екипи на BBQC дават указания как да се изпълнят изискванията на стандарта, разработват и внедряват системата за управление на качеството, провеждат обучение в предприятието и правят вътрешен одит.

Консултации по ISO 14000

ISO 14000 е международен стандарт, описващ основните принципи и изисквания за управление на околната среда. Експертите на Българо-баварски център за управление на качеството съдействат за внедряването на стандарта ISO 14000.

Консултации по биологично производство

Специалистите на BBQC могат да отговорят на въпросите какво точно означава биологичен продукт, що е биологично производство, кога може да се определи един продукт като биологичен, на какви условия трябва да отговаря той, какви са елементите на системата за управление на биологичното производство, кога един продукт може да бъде биологично сертифициран.

Консултации по HACCP

HACCP (анализ на рисковете и критичните контролни точки) е система за контрол и управление на безопасността на храните и е международно призната и внедрена в ЕС и САЩ. Предприемачите могат да разчитат на съдействие от Българо-баварския център за управление на качеството за цялостното внедряване на системата.

Европейски по техническо законодателство, европейски директиви, CE и CO маркировка

BBQC дава консултации какво означава знакът CE, какво удостоверява, задължителен ли е, на кои продукти се поставя, коя маркировка е валидна на този етап за българския пазар. Фирмите могат да получат информация за приложимото европейско техническо законодателство.

Вътрешнофирмено обучение

Експертите на центъра проучват и определят необходимостта от обучение, провеждат интервюта, за да получат максимално точна информация, анализират текущата ситуация в предприятието, идентифицират необходимостта от конкретно обучение, провеждат обучението и извършват одит за проверка на ефикасността на обучението. ♦

За информация:
Тел./факс: 02/ 988 31 67
www.bbqc.bcci.bg

Италиански институт за външна търговия

Италианският институт за външна търговия - ИЧЕ (ISTITUTO NAZIONALE PER IL COMMERCIO ESTERO - ICE), е обществена институция, която има за задача да популяризира, улеснява и развива търговския обмен между Италия и останалите страни по света.

Институтът с централа в Рим има 16 офиса в Италия и външна мрежа от 104 офиса в 80 страни по света. Дейността му се финансира от обществени фондове чрез италианското Министерство на външната търговия. ИЧЕ има офис и в София.

Услугите, които институтът предлага за италиански фирми на чуждите пазари, се разделят на четири основни групи: • анализ на пазара • търсене на подходящи партньори • промоционално представяне на фирмите • оперативно обслужване на място.

Бюрото на ИЧЕ в София насърчава сътрудничеството между фирми от двете страни и посредством новата инициатива **Закон №84/2001 на италианското правителство**. Законът е насочен към развитие на страните от Балканите. Той предвижда:

- нисколихвена кредитна линия от 13.5 милиона евро за италиански малки и средни предприятия, които стартират свой бизнес на Балканите

- институционална подкрепа за България посредством трима италиански експерти, които ще работят заедно с българските си колеги по процесите на присъединяване на страната към ЕС съответно в министерствата на икономиката, на транспорта и съобщенията и на здравеопазването

- информационна и обучителна дейност на кадри за повишаване на бизнес културата и развитие на малките и средните предприятия в страните на Балканите;

Италианският институт за външна търговия предлага следните възможности за българските предприемачи:

- Всяка година в своята промоционална програма ИЧЕ предвижда многобройни семинари със съпътстващи двустранни срещи между италиански и български фирми, а също и посещения на български предприемачи на изложения в Италия. Целта е да се подпомогне директния контакт между фирмите и да се представят последните постижения на италианската промишленост, наука и

техника. Информация за събитията се публикува своевременно в сайта на ИЧЕ София www.italtrade-bg.org и в пресата.

- Български дружества, които биха искали да се свържат с потенциални партньори от Италия, могат да се обърнат към Бюрото на ИЧЕ в София, за да получат адреси и телефони за връзка с фирми от всички области на икономиката. Услугата е безплатна.

- ИЧЕ разполага с интернет сайт (www.ice.gov.it), на който може да бъде направено представяне на български предприятия, търсещи бизнес партньорство. Достатъчно е българското дружество да изпрати в бюрото на института в София информация, в която да представи подробно дейността си. Данните се изпращат в Италия. Предложението за сътрудничество присъства на сайта на ИЧЕ три месеца и заинтересуваните италиански фирми се свързват директно с българското предприятие. Услугата е безплатна.

- Специална рубрика на института е наречена „Вашата бизнес оферта“. Централата на ИЧЕ в Рим дава възможност на чуждестранни фирми, в т.ч. и български, да изпратят своите бизнес предложения чрез новия портал www.italtrade.com. Достатъчно е от списъка с държавите в сайта да се избере България и да се попълни формуляр на английски език. Предложението автоматично пристига и в Бюрото на ИЧЕ в София за проверка на съдържанието. Информацията се представя в базата данни „Търговски възможности“.

- Бюрото на Италианския институт за външна търговия в София поддържа специален информационния бюлетин на адрес www.italtrade-bg.org. Той съдържа предложения за партньорство от страна на италиански фирми, икономическа информация, информация за предстоящи инициативи, организирани от ИЧЕ. Регистрацията в бюлетина е безплатна.

- Италианският институт за външна търговия информира за предстоящите панаири и изложения в Италия, на които фирмите могат да установят контакти.

За информация: тел.: 02/ 987 10 87,

986 15 74, 986 16 18, 986 16 24

www.italtrade-bg.org

Европейска система за изследвания

Европейската мрежа за изследване на малките и средните предприятия (ЕММСП) е мрежа от институти, специализирани в изследване дейността на малките и средните предприятия. Основател и координатор на мрежата е холандската организация EIM Business & Policy Research.

В началото мрежата включва 15 партньора в 15 страни - членки на ЕС, един партньор в Норвегия и един в Исландия, а един швейцарски институт се занимава с дейността в Лихтенщайн. Така са обхванати всички страни в Европейския икономически регион и Швейцария. В момента ЕММСП обхваща 32 страни - 10 от новоприсъединилите се тази година към ЕС страни и три от страните - кандидатки за присъединяване. От България член на мрежата е Фондацията за развитие на предприемачеството.

Като цяло в мрежата са включени повече от 600 висококвалифицирани изследователи, специализирали в проучване на малки и средни фирми. Всеки един партньор притежава международен опит в осъществяване на изследвания в областта на малкия и средния бизнес. Всеки от партньорите действа и на територията на страната си. Някои от тях имат регионални офиси, но те се координират от националните дирекции, в които се извършва националното и международно проучване.

В мрежата съществува широк спектър от качествени и ко-

личествени изследвания на дейността на МСП, които включват макроориентирани, мезо- и секторни разработки, а също така и изследвания, свързани с управлението на микро- и малки фирми.

Българската Фондация за развитие на предприемачеството е създадена през 1997 г. като неправителствена организация с идеална цел. Занимава се с изследвания, консултации и обучение по: • предприемачество • малки и средни предприятия • регионално и местно развитие.

Фондацията подпомага създаването и укрепването на малките и средни предприятия чрез:

- изследвания и анализи на икономическата, социалната и правната среда за функциониране на малките и средните предприятия

- разработване на предложения за промяна на политиката към малкия и средния бизнес

- улесняване достъпа на българските малки и средни фирми до бизнес информация, консултации и обучение

- насърчаване на местни и регионални инициативи в подкрепа на малките и средните предприятия.

За информация: тел.: 02/ 952 5798, 952 57 58

www.fed-bg.org

СО.EXPORT - Италия

Безплатно обучение на български предприемачи предлага специален проект Training For Trade Bulgaria, финансиран по Закон 84 на италианското правителство. Автор на проекта е Консорциумът за интернационализация на малките и средните фирми - СО.EXPORT - Милано. СО.EXPORT има свое представителство в България. **Изключителните права за страната са предоставени на адвокатска кантора „Кростола“.**

Италиански партньори по проекта - Асоциация Компания деле Опере област Трентино, Асоциация Компания деле Опере област Фриули Венеция Джулия, Асоциация Компания деле Опере Верона.

Български партньори - Софийска община и Агенцията за малки и средни предприятия.

Целева група – български малки и средни фирми.

Проектът се отнася за фирми от цяла България, особено внимание ще се обръща на предприятия от Софийска община. Ще бъдат привлечени 80 български и 30 италиански малки и средни предприятия.

Цел на проекта - да насърчава и развива сътрудничеството между български и италиански предприятия в следните сектори: текстил, дървопреработване и обзавеждане, производството на машини и съоръжения за промишлеността чрез обучение на местните предприемачи и развитие на производствената система. Крайната цел е създаване на съвместни предприятия.

Продължителност на проекта - 13 месеца

Бюджет – 174 600 евро, от които 150 300 по Закон 84 на италианското правителство

СО.EXPORT предлага услуги в областта на търговията, инвестициите, създаването на смесени дружества, финансите.

В областта на търговията:

- маркетингови проучвания и търсене на търговски партньори

ри • подпомагане при създаването на търговска и дистрибуторска мрежа • информация за възможностите за международна търговия • услуги, свързани с осъществяването на правни и данъчни процедури • сътрудничество при участие в международни търгове за поръчки и доставки • логистична помощ.

В областта на инвестициите и създаването на смесени дружества:

- пазарни проучвания • проучване на кредитно доверие
- подкрепа при създаването и установяването на предприемаческа дейност в чужбина • подкрепа при създаване на смесени дружества за техническо, производствено и търговско сътрудничество • търсене на инвестиционни партньори.

В областта на финансите:

- финансиране на проекти • търсене, проучване и предлагане на възможности за улеснено финансиране • връзки с Европейската банка за инвестиции, ЕБВР, Световната банка. • сделки с документарни акредитиви

Услуги за браншовите асоциации

- организация на търговски мисии в чужбина
- организация на работни срещи и семинари с участието на чуждестранни делегации
- участие в международни панаири и изложби
- реализиране на проекти ad hoc за подкрепа на дейностите за интернационализация на малките и средните предприятия
- планиране, организиране и провеждане на курсове за обучение.

За информация:

Тел. 02/ 980 77 88, 981 77 29, 981 77 31

Германско-българска индустриално-търговска камара

Германско-българската индустриално-търговска камара (ГБИТК) бе открита официално на 9.03.2004 г. Основата за нейната дейност дадоха Представителството на германската икономика, основано на 2 март 1993 г., и Деловият клуб на германската икономка, основан през 1995 г. като сдружение на интересите на германската икономика в България.

Основната цел на ГБИТК е да насърчава двустранните връзки, като работи в интерес на фирмите членове и на други фирми от двете страни.

В ГБИТК членуват:

- германски и германско-български фирми
- фирми - представители на германски фирми в България
- международни компании с бизнес интереси в Германия
- български фирми, имащи интензивни икономически отношения с германски бизнес партньори.

Камарата помага на своите членове, като улеснява тяхната бизнес дейност. Тя е форум за обмяна на опит и съвместно представяване на бизнес интереси. Членският внос е левовата равностойност на 600 евро. Новите членове имат възможността да представят себе си и своята дейност чрез месечния информационен мейлинг.

Подкрепата

ГБИТК подкрепя българските предприемачи чрез:

- предоставяне на информация от първа ръка
- дългогодишен опит и контакти
- съдействие на опитни и квалифицирани служители.

Фирмите могат да разчитат на:

- икономическа информация
- информация и съдействие за участие в панаири в Лайпциг, Мюнхен, Франкфурт, Кьолн, Нюрнберг и Дюселдорф
- консултации
- организиране на бизнес срещи, семинари, конгреси, кооперационни борси, делегации
- посредничество при търсене на контакти, предоставяне на адреси на фирми - потенциални партньори
- съдействие при контакти между бизнес партньори
- анализ на пазарни шансове
- предоставяне на правна информация и консултации
- помощ при митнически проблеми
- предоставяне на контакти с говорещи немски адвокати.

За информация:

Тел.: 02/963 43 01

<http://www.ahk-bg.org>

Програма „Леонардо да Винчи II“

„Леонардо да Винчи“ е програма за осъществяване политиката на Европейския съюз в областта на професионалното обучение. От 01.05.1999 г. България е пълноправен член на програмата „Леонардо да Винчи“. Втората фаза на програмата „Леонардо да Винчи II“ е с продължителност до 31.12.2006 г.

Целта на програмата е да се използва транснационалното сътрудничество и натрупан опит за повишаване на качеството, поощряване на иновациите и разпространяване на добрите професионални практики и системи в Европа.

Потенциални участници в програмата:

- Обучаващи организации - институти, университети, техникуми, центрове за преквалификация и други, които провеждат или актуализират професионалното обучение;
- Научноизследователски центрове и организации, провеждащи изследвания и анализи в областта на професионалното обучение или дейности, пряко свързани с неговото приложение;
- Предприятията (особено малки и средни) и фирми, осъществяващи дейности в областта на професионалното обучение;
- Професионални организации - търговски камари и други;
- Социални партньори;
- Местни и регионални управления и организации;
- Доброволни, неправителствени организации и асоциации с идеална цел;
- Други организации с отношение към професионалното обучение.

Физически лица не могат да бъдат нито инициатори, нито партньори по проекти.

Проектите трябва да бъдат транснационални - необходими са партньори от минимум две или три страни, участници в програмата (в зависимост от мярката), като поне едната от тях трябва да е членка на ЕС.

Програма „Леонардо да Винчи II“ обръща специално внимание на мобилността на работната сила. Идеята е около 250 000, предимно млади хора, да повишат професионалния си опит чрез практика в други страни, което е двойно повече, сравнено с първата фаза на програмата.

Целите на програмата се осъществяват чрез няколко мерки. Задължително условие за един проект е да има собствен финансов принос.

1. Мобилност

Проектите, подавани по тази мярка, дават шанс за придобиване на професионален опит в чужбина чрез практика или обмен (на идеи и опит) между партньорите по проекта. Предложенията трябва да имат транснационален характер и могат да се отнасят за обучаващи се - ученици, студенти, млади работници и наскоро дипломирани (дейност Практика); преподаватели, мениджъри в предприятия, езикови специалисти и социални партньори (дейност Обмен). Практиката е особено подходяща за малки и средни фирми, които искат да квалифицират своите работници в предприятия извън страната. Те се обучават в

чужбина не чрез курсове, а като работят във фирма. Не се допуска вътрешнофирменото обучение. Максималната продължителност на проектите по мярката „Мобилност“ е две години.

Практиката може да бъде с продължителност на престоя в приемната институция:

- от 3 седмици до 9 месеца за ученици
- от 3 до 12 месеца за студенти
- от 2 до 12 месеца за млади работници.

Обменът е от една до шест седмици.

Предложенията по мярката „Мобилност“ се подават и одобряват за финансова подкрепа по процедура А.

Финансовата подкрепа за мярка „Мобилност“ не надхвърля 5000 евро за ползвател по проекта, при това за максималната продължителност на престоя.

2. Пилотни проекти

Пилотните проекти са предназначени да стимулират процеса на иновация и да подобрят качеството на професионалното обучение и ориентиране. Те трябва да разработят реални продукти - методики, ръководства, учебни програми и т.н., използвайки нови информационни и комуникационни технологии, където е възможно.

Предложенията по мярката „Пилотни проекти“ се подават и одобряват за финансова подкрепа по процедура В.

Финансовата подкрепа за „Пилотните проекти“ е до 75% от общата сума на проекта и до 200 000 евро на проект за година.

3. Езикови компетенции

Предложенията по мярката „Езикови компетенции“ се отнасят до насърчаване на езиковите и културни компетенции в контекста на професионалното обучение, включително проекти за по-малко разпространени и изучавани езици. Предложенията могат да засягат създаване, оценка и разпространение на учебни материали, както и иновативни методи на обучение, засягащи специфичните нужди на различни професионални и стопански сектори.

Предложенията по мярката „Езикови компетенции“ се подават и одобряват за финансова подкрепа по процедура В.

Финансовата подкрепа за „Езикови компетенции“ е до 75% от общата сума на проекта и до 200 000 евро на година за проект.

4. Транснационални мрежи

Тези мрежи имат три функции:

- съставяне, извличане и надграждане на европейско експертно познание и иновативни подходи
- усъвършенстване на анализа и прогнозирането на потребности-те от професионални умения
- разпространение на резултатите от дейността на мрежата и от проекта сред подходящите кръгове в Европейския съюз. Насочени са към обмен на опит и положителни практики в европейски мащаб.

Предложенията по мярката „Транснационални мрежи“ се подават и одобряват за финансова подкрепа по процедура В.

Финансовата подкрепа за „Транснационални мрежи“ е до 50% от общата сума на проекта и до 150 000 евро за година за проект.

Финансовата подкрепа за „Транснационални мрежи“ е до 50% от общата сума на проекта и до 150 000 евро за година за проект.

5. Референтни материали

Подкрепа на Европейския съюз се предоставя за изследвания и анализи, създаване и актуализиране на сравняеми бази данни, наблюдение и разпространение на положителните практики и изчерпателен обмен на информация за страните - членки на програмата.

Предложенията по мярката „Референтни материали“ се подават и одобряват за финансова подкрепа по процедура С.

Финансовата подкрепа за „Референтни материали“ е от 50% до 100% от общата сума на проекта и до 200 000 евро за проект за година.

6. Съвместни дейности

Програма „Леонардо да Винчи II“ дава специална възможност за съвместни дейности със сходни програми и дейности на ЕС и в частност - с програмите „Сократ“ и „Младеш“.

Финансовата подкрепа за „Съвместни дейности“ е до 75% от общата сума на проекта.

Предложения за проекти се подават всяка година в съответствие с периода, определен в специална покана за предложения. Поканите се публикуват в Официалния вестник на Европейската комисия: ◆

За информация: тел.: 02/ 915 50 25

<http://leonardo.hrdc.bg/>

Краини срокове по Покана 2005-2006

Селекционна година 2005:

- за предварителните предложения по процедура В и процедура С - 1 октомври 2004 г.
- за предложенията по процедура А - 11 февруари 2005 г.
- за пълните предложения по процедура В и процедура С - 11 февруари 2005 г.

Селекционна година 2006:

- за предварителните предложения по процедура В и процедура С - 30 септември 2005 г.
- за предложенията по процедура А - 10 февруари 2006 г.
- за пълните предложения по процедура В и процедура С - 10 февруари 2006 г.

Предложенията се изпращат само по пощата, важи датата на пощенското клеймо.